

Asia: VN/14777/2024

Hallituksen esitys eduskunnalle sairauspäivärahan muutoksia ja sosiaaliturvarahastojen säästöjen kanavointia koskevaksi lainsäädännöksi

Lausunnonantajan lausunto

Lausuttavaa sosiaaliturvarahastoihin kohdistuvien säästöjen kanavoinnista?

-

Lausuttavaa sairauspäivärahan laskentakaavan muuttamisesta?

-

Lausuttavaa taloudellisista vaikutuksista?

-

Lausuttavaa työllisyysvaikutuksista?

-

Lausuttavaa vaikutuksista kotitalouksiin?

-

Lausuttavaa vaikutuksista yrityksiin ja muihin työnantajiin?

-

Lausuttavaa vaikutuksista viranomaisiin?

-

Lausuttavaa muista yhteiskunnallisista vaikutuksista?

-

Lausuttavaa voimaantulosta ja siirtymäsäännöksestä?

-

Muuta lausuttavaa esityksestä?

Hallitus ehdottaa, että sairauspäivärahan laskusäännön mukaan määräytyvien päivärahaetuuksien vuosittain palkkakertoimella tarkistettavan 70 prosentin korvaustasoon oikeuttavan vuositulon yläraja alennettaisiin nykyisestä 35 769 eurosta 27 633 euroon. Tulorajan ylittävältä osalta sairauspäivärahaa karttuisi nykyisen 20 prosentin sijasta 15 prosenttia. Sairauspäivärahan laskentakaavan muutokset koskisivat sairauspäivärahan saajien lisäksi myös muun muassa luovutuspäivärahan saajia, koska luovutuspäivärahan laskentakaava määräytyy sairauspäivärahan laskentakaavan mukaan. Kela voi maksaa luovutuspäivärahaa työkyvyttömyyden ajalta henkilölle, joka luovuttaa elimen, kudoksen tai soluja tilanteessa, jossa siirto on toiselle henkilölle elintärkeä. Siten luovutuspäivärahaan oikeuttava työkyvyttömyys on laadultaan erilainen kuin sairauspäivärahaan oikeuttava työkyvyttömyys.

Luovutuspäivärahan nykyinen määrä ei vastaa munuaisluovuttajan todellista ansionmenetystä. Esitetyt muutokset tulisivat pahentamaan tätä epäkohtaa ja näin ollen heikentäisivät luovuttajan asemaa entisestään. Näin ollen luovutuspäivärahan määrän alentaminen tulisi hyvin todennäköisesti pienentämään halukkuutta munuaisen luovutukseen ja lisäämään yhteiskunnan kustannuksia, koska uutta munuaista odottavat henkilöt tarvitsevat dialyysihoitoa. Dialyysihoito on elämää ylläpitävää hoitoa, joka kuuluu lääketieteen kalliisiin hoitoihin. Uutta munuaista odottaa Suomessa noin 400 henkilöä ja keskimääräinen odotusaika munuaisensiirtoon on puolitoista vuotta. Munuaissiirto on sairaanhoidon tarjoamista hoidoista kustannustehokkain hoito. Munuaissiirre säästää jo ensimmäisen vuoden jälkeen yhteiskunnan varoja 40 000 € vuodessa verrattuna dialyysihoitoon. Lisäksi moni munuaisensiirron saanut palaa opiskelemaan tai työhön.

STM on todennut vuoden 2023 hallitusneuvotteluihin toimittamassaan muistiossa, että luovutuspäivärahaa koskevaa sairausvakuutuslain sääntelyä tulisi selkeyttää. Lainsäädäntö on tällä hetkellä niukkaa, sillä sairausvakuutuslaissa ei säädetä luovutuspäivärahan määräytymisestä tarkemmin. On myös toisaalta osin tulkinnanvaraista, mitä sairauspäivärahaa koskevia säännöksiä pitäisi tai voisi soveltaa analogisesti luovutuspäivärahaan.

Munuais- ja maksaliitto katsoo, että käsillä olevan lakimuutoksen yhteydessä tulisi muuttaa luovutuspäivärahan määräytymisperusteita siten, että luovutuspäivärahan määrä ei alenisi vaan lainsäädäntö mahdollistaisi luovuttajan ansionmenetyksen korvaamisen täysimääräisesti. Esimerkiksi Norjassa ja Ruotsissa tämä käytäntö on ollut voimassa jo pitkään. Sairausvakuutuslakiin tulisi tehdä lisäksi tarvittavat matkakustannusten korvaamista koskevat muutokset, koska tällä hetkellä luovuttajalle syntyy kustannuksia luovutukseen liittyviin tutkimuksiin ja hoitoon suuntautuvista terveydenhuollon matkoista, joita ei korvata kokonaisuudessaan.

Ruuskanen Maria
Munuais- ja maksaliitto ry

